במה אשה פרק ששי שבת סד.

כלי כלי. בשרצים כתיב כל כלי אשר יעשה מלאכה וגו׳ (ו). ומגופיה דקרא דשרצים לא מצי יליף דאשר יעשה מלאכה לאו כלי תכשיט משמע: **שק.** הוא עשוי מנולה של עזים שאף על פי שאינו חריג אלא קלע קטן עשה מטלה של עזים לתלות בו בתי נפש לצואר כתוב טמא שדרכו בכך ותכשיט הוא וה״ק שהוא טמא משום חריג ואע״פ שאינו חריג: **קולע ג׳ נימין (כו׳).** ג׳ חוטין של מטוה של נולה של עזים לבועה: **ותולה בצואר בהו.** וקליעתו זו היא חריגתו מאחר שהוא טווי כדאמרן בני תיכי חלינתא ברים פיקרין (ז) דקרי להו חריג. והא דקאמר אע״פ שאינו חריג כלומר לאו חריג ממש: **אין לי אלא שק.** העשוי לצוות רועים: **קילקלי.** מסרק של סוס שקורין פייטרל״ל: **חבק.** ליגל״ל של סרגא ואוכף ועושין אותה מטלה של עזים טווי וחריג: **יכול שאני מרבה המכלים והמשיחות.** לגיל״ל שעושין למדוד וקולעין מן הנולה כמו שנתלשה ואינו טווי ולא דמי לקולע שלש נימין לגיל דהתם טווי הוא וזו היא חריגתו: **יכול שאני מרבה בו.** הואיל וכתיב כל: **ודין הוא.** שלא נרבה ולא נריך קרא למעוטי: **הן.** תמיה הוא וכי דברים כוונים הם: **אם היקל בטומאת ערב שהיא קלה.** כלומר אם היקל מלטמא חבלים ומשיחות היקל לך בשרב שטומאתו קלה טומאת ערב: **נקל.** גם אנחנו נבנין אב זה בטמא שטומאתו חמורה טומאת ז׳: **השתא דאתיא גזירה שוה.** וכי היכי דיליף מת משרב למעוטי חבלים ומשיחות יליף נמי קילקלי ומחבק: **אין לי אלא בשרץ.** דאו שק התם כתיב: **אם ריבה.** לטמא דבר הבא מזנב הסוס בטומאת ערב הוא דריבה: **שהיא מרובה.** שכל המגעות טומאת ערב הן בין בשרב ובגילה ושבכת זרע מגע הזב ומגע טומא מת: **נרבה אנו בטומאה ז׳ שכן מועטת היא.** שאינה בכל המגעות אלא במגע המת בלבד: **מופנה.** לריך שתהא גזירה שוה זו מב׳ חיבות דבגד ועור מופנין למדרש זה שלא יהו לריכין לגופן ומאחר שמופנין ללמוד גזירה שוה ה״ל כמאן דכתיב דרשא בקרא בהדיא ואין משיבין עליה: **דאי לאו מופנה.** אמרינן לגופן בלו ולא ילפינן להא מילתא מיניה: **דאיכא למיפרך כו׳.** וה״ה דמלי למימר הכי אגזירה שוה קמייתא ומיהו אסקי לגולה בריתא ברישא ופריך אהא דקליק מינה וכשיטיא דמשיבין בהא מיתלגה נמי קמייתא: **לאו.** נאמת: **וכתיב כיה בשבבת זרע.** דבגד ועור טמאים הם בו: **מצד אחד.** הכתובין בשבב מופנים כדאמרן אבל הכתובין בגמת אין מופנין: **הניחא למ״ד כו׳.** פליגתא דרבי ישמעאל ורבנן היא במסכת נדה בהמפלת (דף כב.): **אלא למאן דאמר למידין.** אם אין תשובה: **ומשיבין.** אם יש להשיב: **מאי איכא למימר.** הרי יש להשיב שכן טמא בכעדשה: והטוגע בכל טמא נפש או איש אשר תגע מהם ממנו שבבת זרע: **דפוס של דדין.** שמוגמות בו: **גיחוך.** ליגלות: **לקלקולכם.** של מעשה שעיה לזעות את בנות מואב שמא כך עשיתם במדין לכך אתם לריכין הרבן: **לא נפקד.** לא נחסר מדת יהודית:

שזנו

מניין לרבות את הקילקלי והחבק. ואם תאמר והא לא מיטלטל מלא וריקן ואי משום דאתפסר לקפלה אם אינו עשוי לכך לאו כלום הוא כדאמר לקמן גבי קב הקיטע דאע״ג דיש לו בית קיבול לרשם שוקו אם אינו עשוי לקבל טהור וי״ל דהני נמי לשם כל לורכן הן עשוין מתחלה אך קשה לעניל פ׳ במה מדליקין (דף מ. ושם) מפיק דבר הבא מן העזים דמטמא בשרלים מאו בגד וקילקלי וחבק בלין מן העזים ומפיק להן הבא מאו שק וע״ק דהתם מרבה לנולה של עזים לג׳ על ג׳ ואילו שק שיעורו בד׳ ואומר ר״י דתרי גווני נולה של עזים הוו והתם מיירי [בדקה] שעושים ממנה בגדים משוכים והלכך אינהו לשלשה על שלשה כמו שאר בגדים והכא מיירי בנולה גסה שממנה עושין קילקלי וחבק ומכלים ומשימות ושק: **שמע** מינה **לאפנויי.** הקשה ה״ר אליעזר ממץ כיון דאיתקש שרב ומת לשבבת זרע א״כ ג״ש דבגד ועור ל״ל דכל מה שיהיה בגמת ניתן בשבבת זרע וכל מה שיהיה בשבבת זרע ניתן בשרב וכן להפך דהא קי״ל (ז) דבר הבא מן ההיקש חוזר ומלמד בהיקש חוץ מן הקדשים: **מידי** הדהור מי **יצאנו.** ולא״ת והא אפילו (ו) יפת תואר הותרה להם וי״ל דמכל מקום שייך בה איסור כדאמרינן (קידושין דף כב.) ותשקת בה ולא בתכרתה: ובמון

**בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עזים אף בגד ועור האמור בשרץ טמא כל מעשה עזים אין לי אלא דבר הבא מן העזים מניין לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה תלמוד לומר או שק והא אפיקתיה לקילקלי וחבק הני מילי מקמי דליתיה ג״ש השתא דאתי גזירה שוה אייתור ליה ואין לי אלא בשרץ בטומאת מת מניין ודין הוא טימא במת וטימא בשרץ מה כשטימא בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים אף כשטימא במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים הן אם הרבה בטומאת ערב שהיא מרובה נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים אף בגד ועור האמור במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים ומופנה דאי לאו מופנה איכא למיפרך מה לשרץ שכן מטמא בכעדשה (ז) לאי אפנויי מופני (ז) מכדי שרץ איתקש לשבבת זרע דכתיב [3] איש אשר תצא ממנו שבבת זרע וסמיך ליה [4] איש אשר יגע בכל שרץ וכתיב ביה בשבבת זרע [5] וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שבבת זרע בגד ועור דכתב רחמנא בשרץ למה לי שמע מינה לאפנויי ואכתי מופנה מצד אחד הוא הניחא למאן דאמר (ז) מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין אלא למאן דאמר (ז) למידין ומשיבין מאי איכא למימר דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת אתקש לשבבת זרע דכתיב [3] והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שבבת זרע וכתיב בשבבת זרע וכל בגד וכל עור בגד ועור דכתב רחמנא במת למה לי ש״מ לאפנויי: [6] ונקרב את קרבן ה׳ איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז א״ר אלעזר (ז) עגיל זה דפוס של דדין כומז זה דפוס של בית הרחם אמר רב יוסף אי הכי היינו דמתרגמינן מחוך דבר המביא לידי גיחוך אמר ליה רבה מגופיה דקרא ש״מ כומז כאן מקום זימה: [7] ויקצוף משה על פקודי החיל אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר להן משה לישראל שמא חזרתם לקלקולכם הראשון אמרו לו [8] לא נפקד ממנו איש אמר להן אם כן כפרה למה אמרו לו אם מידי עבירה יצאנו מידי הדהור לא יצאנו מיד ונקרב את קרבן ה׳ תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור כפרה מפני

כלי כלי מהתם: מוסף א״שק על הבגד שטמא משום אריג: אטו בגד לאו אריג הוא הכי קאמר מוסף שק על הבגד אף על פי שאינו אריג טמא למאי חזי אמר רבי יוחנן שכן עני קולע שלש נימין ותולה בצואר בתו (ז) תנו רבנן [1] שק אין לי אלא שק [2] מניין לרבות את הקילקלי ואת החבק ת״ל או שק [2] יכול שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות ת״ל שק מה שק טווי וחריג אף כל טווי וחריג הרי הוא אומר במת [2] וכל כלי עור וכל מעשה עזים וגו׳ תתחטאו לרבות הקילקלי ואת החבק יכול שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות ודין הוא טימא בשרץ וטימא במת מה כשטימא בשרץ לא טימא אלא טווי וחריג אף כשטימא במת לא טימא אלא טווי וחריג הן אם היקל בטמא שרץ שהיא קלה נקיל בטומאת המת שהיא חמורה תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר [1] בגד ועור בשרץ ונאמר [2] בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ לא טימא אלא טווי וחריג אף בגד ועור האמור במת לא טימא אלא טווי וחריג ומה בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עזים אף בגד ועור האמור בשרץ טמא כל מעשה עזים אין לי אלא דבר הבא מן העזים [3] מניין לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה תלמוד לומר או שק והא אפיקתיה לקילקלי וחבק הני מילי מקמי דליתיה ג״ש השתא דאתי גזירה שוה אייתור ליה ואין לי אלא בשרץ בטומאת מת מניין ודין הוא טימא במת וטימא בשרץ מה כשטימא בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים אף כשטימא במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים הן אם הרבה בטומאת ערב שהיא מרובה נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים אף בגד ועור האמור במת עשה דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה כמעשה עזים ומופנה דאי לאו מופנה איכא למיפרך מה לשרץ שכן מטמא בכעדשה [3] לאי אפנויי מופני [2] מכדי שרץ איתקש לשבבת זרע דכתיב [3] איש אשר תצא ממנו שבבת זרע וסמיך ליה [4] איש אשר יגע בכל שרץ וכתיב ביה בשבבת זרע [5] וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שבבת זרע בגד ועור דכתב רחמנא בשרץ למה לי שמע מינה לאפנויי ואכתי מופנה מצד אחד הוא הניחא למאן דאמר [7] מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין אלא למאן דאמר [7] למידין ומשיבין מאי איכא למימר דמת נמי אפנויי מופנה מכדי מת אתקש לשבבת זרע דכתיב [3] והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שבבת זרע וכתיב בשבבת זרע וכל בגד וכל עור בגד ועור דכתב רחמנא במת למה לי ש״מ לאפנויי: [6] ונקרב את קרבן ה׳ איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז א״ר אלעזר (ז) עגיל זה דפוס של דדין כומז זה דפוס של בית הרחם אמר רב יוסף אי הכי היינו דמתרגמינן מחוך דבר המביא לידי גיחוך אמר ליה רבה מגופיה דקרא ש״מ כומז כאן מקום זימה: [7] ויקצוף משה על פקודי החיל אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר להן משה לישראל שמא חזרתם לקלקולכם הראשון אמרו לו [8] לא נפקד ממנו איש אמר להן אם כן כפרה למה אמרו לו אם מידי עבירה יצאנו מידי הדהור לא יצאנו מיד ונקרב את קרבן ה׳ תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור כפרה מפני

מסורת הש״ס

(א) ת״כ פ׳ שמיני. כ) [בגרוך לאתא לאי ומפרש לגשון יין הוא ע״ש]. ג) [כ״ק סה:]. ד) [נדה כב:]. ה) [לקמן קלא. יומא ע: עד. נדה כב:]. ו) [מס׳ כלים]. ז) [ריקנא יא]. ח) [ביל מ״. ט) אמתים מע׳.

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה מידי יכי לפי׳ ליקח יפת תואר:

מוסף רש״י

חבק. ליגגל״ל לאסור כי סוס (לעיל נ). ודאה רש״י נדה נח.). מופנה מצד אחד. גזירה שוה שאינה מופנה מצני לדדיה אלא מצד אחד למדין. ממנה אם אין לאסיר, אבל אם יש להשיב מסיבין (לקמן קלא.).

רבינו חננאל

קילקלי. מלשון יין הוא, והוא עשוי בגד [משיע״ר של עזים והוא קשה ועשוי להצניעו תחת הכרים והכסתות. חבקים. כסוי הכסאות. (ת״ל) [כתיב] או בגד או עור או שק אין לי אלא] שק בלבד מנין לרבות הקילקלי וחבק ת״ל שק. פי׳ מרבינן להו מאו בלומר הוה ליה למימר שק, או דכתב רחמנא למה לי, לרבויי קילקלי וחבק. יכול שאני מרבה חבלים ומשיחין שישמאו. ת״ל שק מה שק טווי וחריג אף כל טווי וחריג. מעשה עזים, יכול שאני מרבה חבלים ומשיחים. דין הוא טימא בשרץ טימא במת כו׳. ודחינן האם היקל בטומאת שרץ שהיא קלה. פי׳ טומאת שרץ קלה היא שהיא טומאת ערב, אבל טומאת מת חמורה היא שהיא טומאת שבעה לא נתרבה, ת״ל (או) בגד ועור בגד ועור לגז״ש, נאמר בגד ועור בשרץ, ונאמר בגד ועור במת. פי׳ דין ג״ש, ב׳ סמוכים כל פסוק ופסוק כתוב מילין שאינן צריכין לפסוק (ואין) [נוהן] מילין מנייר, לא נכתבו אילו בתוך פסוקים אילו אלא לדון מהם ג״ש, להיות כל דין שמפורש באחד מהן שיהא גם השני כמותו. וזה שכתוב בענינו בגד ועור בשרץ בגד ועור במת. וצריכין להיות אילו בגד ועור מופנים בשני הפסוקים, שאם הן בפסוק אחד יתירין כגון שלמדו טומאת בגד ועור בשרץ ובמת משכבת זרע ונמצא בגד ועור האמור בשרץ מופנה, כגון זה למידין, ואם יש פירכא משיבין ופורכין. ואם הן אילו פסוקים בגד ועור יתירין בשרץ ובמת למידין במת מן השרץ שיהו טמאין במת דבר הבא מזנב הסוס מזנב הפרה כשם שטמאין בשרץ ואין משיבין, ואע״ג דאיכא למפרך, ואם ריבה בטומאת שרץ שהיא מרובה, פי׳ טומאת שרץ (נוהגת) [נוהגת] בשמונה שרצים, נרבה טומאה מת שהיא מועטת שאינה אלא במת בלבד. ואוקימנא כיון שהן מופנה משני צדדין, למידין ואין משיבין. אילו הדברים הלכה למשה מסיני להיורש בענין הזה מסורת בידי חכמים.

עין משפט נר מצוה

נח א ב ג ד מיי׳ פ״ז מהל׳ כלים הלכה יב:

תורה אור השלם

1 וכל אשר יפל עליו מהם במותם יטמא מכל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר: ויקרא יא לב
2 וכל בגד וכל כלי עור וכל מעשה עזים וכל כלי עץ תתחטאו:
במדבר לא כ
3 איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע: ויקרא כב ד
4 או איש אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא לו או באדם אשר יטמא לו לכל טמאתו: ויקרא כב ה
5 וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שבבת זרע וכבס במים וטמא עד הערב:
ויקרא טו יז
6 ונקרב את קרבן ה׳ איש אשר מצא כלי זהב אצעדה צמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשותינו לפני ה׳: במדבר לא נ
7 ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה: במדבר לא יד
8 ראמרו אל משה עברך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש:
במדבר לא מט

לעזי רש״י

פייטרא״ל [פייטר״ל]. סמלון (רחמת-חזה). ציגגל״א.חבק (רצועת-בטן לסוס וכיו״ב). ליצא״ל [ליגיי״ל]. חוט פשתן. חבל דק.

רב נסים גאון

הניחא למאן (דאמר) מופנה מצד א׳ למדין ואין משיבין. אלא למאן דאמר למדין ומשיבין מאי איכא למימר. מחלוקת בין ר׳ ישמעאל ורבנן. ועיקר דילה במס׳ נדה בפרק המפלת (דף כנו) אמר רב יהודה אמר שמואל משום ר׳ כל גזירה שוה שאינה מופנה כל עיקר אין למידין ממנה. מופנה מצד אחד לר׳ ישמעאל למדין ואין משיבין לרבנן למדין ומשיבין. אמר להם משה לישראל שמא חזרתם לקלקולכם הראשון. אמרו לו לא נפקד ממנו איש. במס׳ יבמות בפרק הבא על יבמתו (דף מא) אמרו, ור׳ שמעון זה נפקד ממנו איש לעבירה. ולרבר זה נחמרונו בהם בתשובה זו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com